

ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

Leadership of School Administrator Affecting Teachers Performance in Schools under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2

สุรรัตน์ ธนุรักษ์¹, กุลจิรา รักษนคร²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
sureerat.than@northbkk.ac.th

²อาจารย์ประจำลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
KunjiraRaksanakhon @northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษา
ระดับการปฏิบัติงานของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของ
ครู และ 4) วิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารและครู จำนวน 310
คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือ
ที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1 และมีค่าความเชื่อมั่น
0.975 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการ
วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ รองลงมาคือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ
ต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. การปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
มากที่สุด โดยด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและ
จรรยาบรรณวิชาชีพ และด้านค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.931$)

4. ภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.936 และมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 87.60

คำหลัก: ภาวะผู้นำผู้บริหาร, การปฏิบัติงานของครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

The sample consisted of 310 school administrators and teachers, determined using the Krejcie and Morgan table. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.67-1 and a reliability coefficient of 0.975. The statistical methods used for data analysis included mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research findings revealed that:

1. The overall and individual aspects of administrators' leadership were at the highest level. The highest mean was found in academic leadership, followed by creative leadership, while information technology leadership had the lowest mean.

2. The overall teachers' performance was at the highest level. When considering each aspect, performance ranged from high to highest levels. Classroom management showed the highest mean, followed by morality, ethics, and professional code of conduct, while self-development and professional development had the lowest mean.

3. Administrators' leadership and teachers' performance had a very high positive correlation, which was statistically significant at the .01 level ($r = 0.931$).

4.) Transformational leadership, academic leadership, strategic leadership, and information technology leadership jointly predicted teachers' performance at a statistically significant level of .05, with a multiple correlation coefficient of 0.936 and a predictive power of 87.60 percent.

Keywords: administrative leadership, teachers' performance, Primary Educational Service Area Office

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย ตลอดจนคุณธรรม และจริยธรรมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงไปกับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม รวมถึงการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และมีความสามารถในการแข่งขันโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและศักยภาพ เพื่อสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ และเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ซึ่งหากสังคมหรือประเทศใด ประชากรโดยเฉลี่ย มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ สังคมหรือประเทศนั้นๆ ก็จะต้องพัฒนาว่าสังคมหรือประเทศที่ประชากรโดยเฉลี่ยมีการศึกษาอยู่ในระดับสูง ดังนั้นประเทศที่ต้องการความก้าวหน้าหรือการพัฒนา จึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การศึกษามีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยใช้การศึกษาเป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสังคม มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย (ดร.ณิ เวียงชัย, 2561 : 1)

การพัฒนาสังคมไทยในปัจจุบันประสบปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ปัญหากำลังคนที่ไม่สามารถตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สาเหตุสำคัญมาจากระบบและวิธีการจัดการศึกษาที่ยังไม่สามารถสร้างและกระจายโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกันในทุกพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทิศทางการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคอุตสาหกรรมที่ผ่านมาและการก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 และปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว ทำให้กิจกรรมทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้คุณลักษณะเด็กเปลี่ยนไป ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลาง และก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูง โดยใช้นวัตกรรมทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มี คุณภาพสูงเพื่อการขับเคลื่อนประเทศ (ไกรยส ภัทราวาท, 2559 : 1) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาของประเทศไทยได้รับแรงผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมค่อนข้างมาก

ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาจึงมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาการศึกษาในประเทศไทย เนื่องจากเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการและปัจจัยต่างๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษา พัฒนาทั้งระบบบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ นั่นคือ ผู้บริหาร เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถ

ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอนและการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ระดับและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อารีรัตน์ อินราย, 2560 : 1) หรืออาจกล่าวได้ว่า สถานศึกษาที่มีคุณภาพย่อมเกิดจากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการสอนของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และประสิทธิภาพของการดำเนินงานภายในสถานศึกษา (Perkey & Smith, 1993 : 114) ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลโดยตรงต่อบรรยากาศการทำงาน การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และความสามารถของสถานศึกษา ในการบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ของสถานศึกษา ตลอดจนเป็นผู้วางแผนและตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการและการบริหาร โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาครู ผู้เรียน และชุมชน รวมถึงการมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพและบริหารแผนงานของสถานศึกษาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน (สุทธิกานต์ บริเอก, 2564 : 367) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สร้างแรงจูงใจและความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในองค์กร อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในภาพรวมได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงถือเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ผู้บริหารทุกคนจำเป็นต้องมี กล่าวคือ ผู้บริหารควรตระหนักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม รวมทั้งนำนโยบายเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาการศึกษาไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกลไกหลักสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ เนื่องจากความสามารถและศักยภาพในการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับองค์ความรู้ของคนในชาติ

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จึงเล็งเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและผู้บริหาร และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

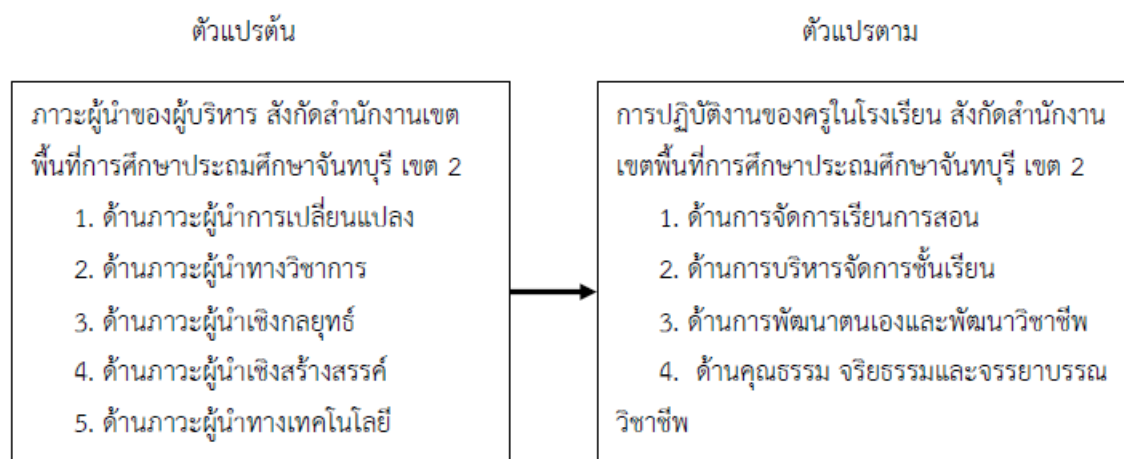
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของครูที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อผู้บริหารสามารถนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ไปพัฒนาตนเองและเสริมสร้างการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
3. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น สามารถนำไปพัฒนาการทำงานให้เป็นกรอบทิศทางประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพภาวะผู้นำของผู้บริหาร

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของ ชัชชัย อุปสรรค (2558 : 159-169), ดวงพร แสนภูวา (2559 : 143-155), อัญชลี สุขวิบูลย์ (2559 : 110) การปฏิบัติงานของครูผู้สอนของ ทิชากร จันทร์แก้ว (2557 : 123-126), สาวิกา ทิพย์โพธิ์ (2558 : 87-89), นฤกร ปั้นพุ่มโพธิ์ (2560 : 85-86) และภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนของ สุนันธิณีย์ ม่วงเนียม และ จิตมา วรณศรี (2562 : 307-318), สุธิกานต์ บริเอก (2564 : 340-345), นุสรรา พูลสุด, สุดาร์ตน์ สารสว่าง และ มีชัย ออสุวรรณ (2564 : 72-85) สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้งานการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2568 รวมจำนวนทั้งหมด 1,563 คน (ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 2 ประจำปี 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2568 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608-610) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้จำนวนทั้งสิ้น 310 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนและภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการนำเนื้อหา มาสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับวิธีและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการกำหนดหรือออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จากหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถาม “ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2” และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้อง และครอบคลุมกรอบแนวคิด นิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษาข้อความ

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามนั้นกับนิยามศัพท์ โดยได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1 เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และได้ค่าเท่ากับ 0.975

7. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนหนังสือรับรองการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

2. ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล

3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทุกสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับขอความอนุเคราะห์ทางสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยได้แนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์จ่ายหน้าซองถึงผู้วิจัยโดยแจ้งระยะเวลาส่งคืนภายใน 15 วัน และได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : น. 63-71)

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง

4.50-5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหาร/การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหาร/การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหาร/การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหาร/การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหาร/การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Person's Product Moment Correlation) และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยเกณฑ์การแปลผลรูปความสัมพันธ์เป็นดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : น.121)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ความหมาย

0.81-1.00 ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

0.61-0.80 ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

0.41-0.60	ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.21-0.40	ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.01-0.20	ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก
0.00	ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้ผลดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.59	.880	มากที่สุด	3
ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.66	.779	มากที่สุด	1
ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	4.58	.778	มากที่สุด	4
ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	4.65	.745	มากที่สุด	2
ด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.50	.627	มากที่สุด	5
รวม	4.61	.783	มากที่สุด	

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = .783) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .779) รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .745) และด้านค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .627) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.60	.726	มากที่สุด	3
ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.64	.733	มากที่สุด	1
ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ	4.47	.766	มาก	4
ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.63	.805	มากที่สุด	2
รวม	4.58	.767	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .767) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = .733) รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = .805) และด้านค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .766) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ดังนี้

	X	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
X	1.000						
X_1	.914**	1.000					
X_2	.962**	.882**	1.000				
X_3	.941**	.776**	.879**	1.000			
X_4	.935**	.780**	.868**	.916**	1.000		
X_5	.300**	.173**	.157**	.232**	.253**	1.000	
Y	.931**	.847**	.907**	.881**	.843**	.290**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันสูงมากในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.931$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมากในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.907$) รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมากในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.881$) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมากในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.847$) ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมากในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.843$) และด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.290$) ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้ผลดังตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ด้วยวิธี Stepwise

ตัวแปร	B	SE	β	t	p
X_2 : ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	0.392	0.051	0.435	7.612*	0.000
X_3 : ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	0.283	0.038	0.322	7.461*	0.000
X_1 : ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	0.175	0.039	0.195	4.526*	0.000
X_5 : ด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.151	0.028	0.114	5.433*	0.000

$c=-0.024$ $R=0.936$ $R^2=0.876$ Adjusted $R^2 = 0.874$ $F = 537.659$ $S.E.est=0.187$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2) ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (X_3) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1) และด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_5) ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

เท่ากับ 0.936 ($R = 0.936$) มีค่าอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 87.60 ($R^2 = 0.876$) และค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ที่อยู่ในรูปของคะแนนดิบเท่ากับ -0.024 ($c = -0.024$) ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.435 รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.322 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.195 และด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.114 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้ร้อยละ 87.60 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ $\pm .187$ ดังนั้น จึงสามารถเขียนสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -0.024 + 0.392X_2 + 0.283X_3 + 0.175X_1 + 0.151X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.435X_2 + 0.322X_3 + 0.195X_1 + 0.114X_5$$

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ส่วนด้านที่ต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2. การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันสูงมากในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.931$)

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2) ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (X_3) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1) และด้านภาวะผู้นำ

ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_5) ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.936 ($R=0.936$) มีค่าอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 0.876 ($R^2=0.876$) และค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ที่อยู่ในรูปของคะแนนดิบเท่ากับ -0.024 ($c = -0.024$)

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและเห็นความสำคัญของงานวิชาการและถือว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญต่อสถานศึกษา และมีพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาการมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพและคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีผลสะท้อนต่อวิธีปฏิบัติงานและผลงานของสถานศึกษา ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริประภา อัคราภิชาติ, ชื่นนภา นาวารี และมัทนา วัฒนอมศักดิ์ (2565) ได้ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา คือผู้บริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ย่อมทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้รับการศึกษา โดยคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถพัฒนาภาวะผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ประกอบด้วยคุณลักษณะ การรอบรู้ (Knowing) อุดมการณ์ (Ideology) เท่าทัน (In time knowing) กล้าตัดสินใจ (Discussion Courage) วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategy of Vision) สร้างทีม (Team Work) และใฝ่บริการ (Service Mind) หากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองในลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ย่อมจะสามารถเป็นผู้บริหารที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำได้อย่างแน่นอนสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชนาฏ เพชรชำนาญ (2563) ที่ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษพบว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารงานในองค์กรเป็นอย่างมากเพราะสามารถสร้างศรัทธา การยอมรับนับถือและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและคนในสังคม อีกทั้ง ย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความตั้งใจไปเป็นงานด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถเกิดความสามัคคี ผู้บริหารที่ดีควรตระหนักอยู่เสมอว่าการบริหารงานนั้น นอกจากต้องมีหลักในการทำงานโดยยึดหลักกฎหมายระเบียบ คำสั่งธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารยังต้องมีคุณธรรมในการครองตน ครองคนและครองงานตามสภาพและวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจริญญา เกษมศรี (2560) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีมืออาชีพ คือ บุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารที่มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อการบริหารงานในสถานศึกษาดำเนินไปได้อย่างมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลุ่่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพใน ยุคปัจจุบันคือจำเป็นต้องมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ เช่นเดียวกับ หาดแก้ว ทองขาว (2558) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการเป็นผู้นำ กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ของสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียนและชุมชน มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงาน ให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้ผลจริง ทั้งนี้ต้องนำองค์คณะบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนให้เป็นไปในแนวทางที่บรรลุเป้าหมายจนสำเร็จด้วยดี

2. การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เรียนรู้การทำงาน ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง การสร้างความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายประจักษ์ว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่ต้องการ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้พัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัสสร ทองแสง (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับความสำเร็จสูงสุดจากการปฏิบัติงาน ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิธีการทำงานใหม่ และผู้บริหารแสดงถึงความมีน้ำใจและความเป็นกันเองต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ตามลำดับด้านการเป็นผู้กระตุ้นให้ใ้สติปัญญา พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารกระตุ้นให้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และผู้บริหารสนับสนุนให้มีการคิดแก้ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วด้วยวิธีการใหม่ ๆ ตามลำดับ ด้านการเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้

ผู้ร่วมงานมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บริหารให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ร่วมงาน และผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันสูงมากในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.931$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องได้รับความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องจากหลายฝ่าย การได้รับการยอมรับจากสังคม การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับการยอมรับและได้รับความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชาหรือจากชุมชน นั้นแสดงว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ดลนภา ตีบุปผา (2555) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ซึ่งเกี่ยวข้องกันของบุคคลรวมทั้งสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Traff (1988) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทพฤติกรรมของผู้บริหารและความสำเร็จของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู การสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง คุณภาพชีวิตการทำงานในลักษณะของความพึงพอใจในการทำงานนั้นจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานและยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความต้องการทำงาน ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายขององค์กรด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี เข้มทอง (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r = 0.93$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพล ประเสริฐสังข์ (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผล การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($R_{xy} = .812$)

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ประกอบด้วย ตัวแปรด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1) ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2) ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (X_3) และด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.936 ($R =$

0.936) มีค่าอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 0.876 ($R^2 = 0.876$) และค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ที่อยู่ในรูปของคะแนนดิบเท่ากับ -0.024 ($c = -0.024$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสถาบันการศึกษาต้องการผู้นำที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ สามารถสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจบุคลากรได้ดี ผู้นำต้องปรับตัวให้ทันต่อสภาวะแวดล้อม ต้องสามารถปรับองค์การให้สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงไปสู่บริบทใหม่ได้ เพื่อนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิกานต์ บริเอก (2564) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 67.40 แสดงให้เห็นว่ามิติด้านการเปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรทิพา สีหาคุณ และคณะ (2566) ที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในระดับปานกลาง ($r = 0.642$) และมีองค์ประกอบภาวะผู้นำที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงอย่างมีอิทธิพล การคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนา การกระตุ้นการใช้ปัญญา วิสัยทัศน์ทันเหตุการณ์ การพัฒนาทีมและองค์การ และแรงจูงใจเพื่อเป้าหมาย พร้อมทั้งเสนอแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม และการพัฒนาทักษะเทคโนโลยี ในมิติของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เช่นเดียวกับงานของ ลลิตา กุลสุวรรณ และคณะ (2566) ที่เสนอรูปแบบภาวะผู้นำยุคใหม่ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ซึ่งต่างมุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การทำงานเป็นทีม และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่รอดและการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารแม้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกด้านจะอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้ เช่น สนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาสื่อดิจิทัล และสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มที่หลากหลาย เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทสังคมดิจิทัล

2. การส่งเสริมการพัฒนาตนเองและวิชาชีพของครู ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ครูควรได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุม อบรม สัมมนา การเป็นวิทยากร การเข้าร่วมเครือข่ายทางวิชาการหรือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

(Professional Learning Community: PLC) เพื่อนำองค์ความรู้และทักษะที่ได้รับมาพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ อันจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

3. การเน้นย้ำภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นกลไกหลักในการพัฒนาโรงเรียน จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งเป็นด้านที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารด้านการบริหารงานวิชาการ การนิเทศติดตามการพัฒนาหลักสูตร และการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง และเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาครูและสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

4. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาควรนำปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล รวมทั้งสนับสนุนทรัพยากร เทคโนโลยี และระบบการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการภาวะผู้นำทั้ง 4 ด้านเข้าด้วยกัน เช่น การสร้างแรงบันดาลใจ การกำหนดทิศทางเชิงนโยบาย การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการบริหาร และการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงคุณภาพ รวมทั้งสนับสนุนทรัพยากร เทคโนโลยี และระบบการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการดำเนินการวิจัยเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงลึกเกี่ยวกับความแตกต่างของปัจจัยดังกล่าว

2. ควรมีการดำเนินการวิจัยเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน เพื่ออธิบายความแปรปรวนของผลการปฏิบัติงานในมิติต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

ไกรยส ภัทราวาท. (2559). *รายงานการสัมมนาการศึกษาไทย 4.0*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

จิตติมา วรณศรี. (2550). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

ชัชชัย อุปสรรค. (2557). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).

- ดรุณี เวียงชัย. (2561). *ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารบุคคลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).
- ดวงพร แสนภูวา. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ทิชากร จันทร์แก้ว. (2557). *สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- นฏกร ปันพุ่มโพธิ์, สมศรี ทองนุช และสุเมธ งามกนก. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. *วารสารวิจัยทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13(1), น. 81-96.
- นุสรรา พูลสุด, สุดารัตน์ สารสว่าง และมีชัย ออสุวรรณ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 7(2), น. 72-85.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *รายงานผลการประเมินการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุนันธิณี ม่วงเนียมและจิตติมา วรณศรี. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21 (1), น. 307-318.
- สุธิกานต์ บริเอก. (2564). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานครู*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- หาดแก้ว ทองขาว. (2558). *วิสัยทัศน์และพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี).
- อารีรัตน์ อินราย. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจครู*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Purkey, S. C., & Smith, M.S. (1983). Effective schools: a review. *The Elementary School Journal*. 83(4), pp. 427-452.